

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 58/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť B. A., V., toho času vo výkone trestu, zastúpeného advokátom JUDr. J. S., T., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave z 26. mája 2009 vo veci vedenej pod sp. zn. 4 To 51/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. A. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2009 doručená sťažnosť B. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 4 To 51/2009 a uznesením krajského súdu z 26. mája 2009 v označenej veci.

Sťažovateľ uviedol, že je ako jeden zo spoluobžalovaných trestne stíhaný vo veci spolupáchateľstva trestného činu vraždy podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 219 ods. 1 a 2 písm. a), d) a i) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s trestným činom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 185 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Trestné konanie vo veci začal vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v B. 29. decembra 2004 vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu – ohliadkou miesta činu a následným vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci pod sp. zn. KRP 294/OVK-BA-2004. Vyšetrovateľka Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odboru západ v T. vzniesla uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-3/BOK-Z-2005 z 3. júla 2006 sťažovateľovi (a ďalším podozrivým) obvinenie. Prokurátor Krajskej prokuratúry v B. (ďalej len „prokurátor“) 29. júla 2008 sťažovateľovi oznámil, že po ukončení vyšetrovania bola naňho podaná obžaloba na Okresnom súde B. (ďalej len „okresný súd“).

Okresný súd na verejnom zasadaní konanom 27. novembra 2008 obžalobu predbežne prejednal a uznesením sp. zn. 4 T 88/08 z 27. novembra 2008 rozhodol o jej odmietnutí a vrátení veci prokurátorovi v zmysle § 244 ods. 1 písm. h) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Prokurátor podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 T 88/08 z 27. novembra 2008 sťažnosť, ktorú prerokoval krajský súd 26. mája 2009 na neverejnom zasadaní senátu, pričom uznesením sp. zn. 4 To 51/2009 z 26. mája 2009 preskúmané uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T 88/08 z 27. novembra 2008 v celom rozsahu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Sťažovateľ namieta, že krajský súd svojím postupom a rozhodnutím vo veci sp. zn. 4 To 51/2009 porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie, predovšetkým pokiaľ ide o zásadu rovnosti strán v súdnom konaní a zásadu kontradiktórnosti súdneho konania, ako aj jeho právo na obhajobu. Na základe tejto námietky žiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj porušenie jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) dohovoru postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 To 51/2009 a uznesením krajského súdu z 26. mája 2009 v označenej veci, aby ústavný súd označené rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie, a taktiež aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom.

Sťažovateľ odôvodnil svoju sťažnosť tým, že z vlastnej iniciatívy podaniami z 5. februára 2009 a 12. februára 2009 žiadal o doručenie odôvodnenia sťažnosti prokurátora podanej proti uzneseniu okresného súdu o odmietnutí obžaloby z 27. novembra 2008, pretože mal vedomosť o tom, že takéto písomné podanie prokurátor súdu doručil. Krajský súd však písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora (doručené 19. januára 2009, ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 To 51/2009 z 26. mája 2009, pozn.) sťažovateľovi na vyjadrenie nezaslal (neurobil tak ani okresný súd). Krajský súd sťažnosť prerokoval na neverejnom zasadaní bez účasti strán, čím znemožnil sťažovateľovi reagovať na argumentáciu prokurátora uvedenú v odôvodnení sťažnosti. Sťažovateľovi navyše nebolo ani umožnené nahliadnuť do spisu (o čo požiadal s dostatočným časovým predstihom – približne tri mesiace pred rozhodnutím krajského súdu). V dôsledku tohto postupu krajského súdu nemohol sťažovateľ predložiť svoju argumentáciu k veci za podmienok porovnateľných s podmienkami protistrany, nemal možnosť spochybňovať a vyvracať argumenty prokurátora a nemohol ani v plnej miere uplatňovať svoje právo na obhajobu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom porušenie svojich základných práv v súvislosti s trestným stíhaním jeho osoby v štádiu po podaní obžaloby, konkrétne procesným postupom a rozhodnutím nadriadeného súdu pri prejednaní sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o odmietnutí obžaloby pri jej predbežnom prejednaní.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 243 ods. 1 Trestného poriadku obžaloba podaná na súde pre zločin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou osem rokov sa predbežne prejedná na verejnom zasadaní; aj na neverejnom zasadaní sa môže obžaloba predbežne prejednať, ak prichádza do úvahy rozhodnutie podľa § 244 ods. 1 písm. a) až i).

Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu. Predseda senátu alebo ním poverený člen senátu podá správu, či obžaloba bola doručená oprávneným osobám a zameria sa na otázky, ktoré treba riešiť.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 306 ods. 2 Trestného poriadku odvolanie má odkladný účinok.

Podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rozsudok môže odvolaním napadnúť obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby, pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení, alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy.

Podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu môže dovolaním napadnúť z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) a g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou (ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti) zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

Obdobne v zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch namietaného porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru vzhľadom na to, že požiadavky čl. 6 ods. 3 dohovoru predstavujú osobitné aspekty práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa úloha súdu v rámci spoločného posúdenia podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru sústreďuje na zistenie, či konanie ako celok vrátane dokazovania (spôsobu vykonania dôkazov) malo spravodlivý charakter (napr. rozsudok vo veci Van Mechelen a iní proti Holandsku z 23. apríla 1997, § 49, § 50; rozsudok A. M. proti Taliansku zo 14. decembra 1999, § 23, § 24).

Predmetom verejného zasadnutia konaného pred okresným súdom 27. novembra 2008 nebolo rozhodovanie o merite sťažovateľovej trestnej veci vo vlastnom slova zmysle – neriešila sa na ňom otázka opodstatnenosti obžaloby, ktorá kladie sťažovateľovi za vinu spáchanie konkrétnych trestných činov. Účelom a predmetom predbežného pojednania obžaloby je preskúmanie zákonnosti dôkazného materiálu a zistenie, či je možné nariadiť vo veci hlavné pojednávanie alebo existujú okolnosti odôvodňujúce niektoré z rozhodnutí podľa § 244 ods. 1 Trestného poriadku (postúpenie veci, zastavenie alebo prerušenie trestného stíhania, vrátenie veci prokurátorovi, rozhodnutie o účasti zástupcu záujmového združenia občanov). Účelom predbežného pojednania obžaloby je aj zistenie, či prokurátor a obvinený nechcú uzavrieť dohodu o vine a treste a prípadný postup podľa § 244 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

V sťažovateľovej veci bola v rámci predbežného pojednania obžaloby sporná predovšetkým otázka zákonnosti, úplnosti a hodnovernosti získaného dôkazného materiálu (zákonnosť výsluchov niektorých svedkov a znaleckých posudkov, správnosť znaleckého posudku, nevykonanie niektorých navrhovaných dôkazov – konfrontácie, výsluchu svedka a vypracovania znaleckého posudku z odboru metalurgie).

Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany základných práv a slobôd garantovaných ústavou a listinou, ako aj domáhať sa ochrany práv zaručených

dohovorom v ďalšom priebehu konania (na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov). Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti, úplnosti a hodnovernosti dôkazov obžaloby na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

Právna úprava trestného konania vychádza zo zásady bezprostrednosti a ústnosti konania pred súdom, ktorý riadi dokazovanie na hlavnom pojednávaní (§ 2 ods. 18 Trestného poriadku). Právna úprava dokazovania na hlavnom pojednávaní (§ 258 až § 273 Trestného poriadku) sa pritom riadi zásadami kontradiktórnosti a rovnosti zbraní a umožňuje obhajobe aktívne sa podieľať na vykonávaní jednotlivých dôkazov, navrhnúť dôkazy, ako aj namietat' nezákonnosť alebo spochybňovať vierohodnosť dôkazov proti obžalovanému. Súd je pritom povinný pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané (§ 278 ods. 2 Trestného poriadku). Obhajobe musí umožniť vyjadriť sa ku každému z vykonaných dôkazov a prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania (§ 271 ods. 1 a § 272 ods. 2 Trestného poriadku). Pri hodnotení dôkazov môže prihliadať iba na dôkazy získané zákonným spôsobom (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku). Vzhľadom na štádium konania v sťažovateľovej trestnej veci, s prihliadnutím na právnu úpravu dokazovania na hlavnom pojednávaní a na systém opravných prostriedkov v rámci úpravy trestného konania pred súdom, bude môcť sťažovateľ argumentáciu obhajoby k zákonnosti, úplnosti a hodnovernosti dôkazov proti obžalovanému namietat' v ďalšom priebehu konania, pretože podkladom na rozhodnutie súdu v sťažovateľovej veci budú dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní (a nie v prípravnom konaní). Navyše v právomoci súdu oprávneného konať o prípadnom odvolaní obžalovaného a taktiež v právomoci súdu konajúceho o prípadnom dovolaní je zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby [§ 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], resp. zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

Vzhľadom na tieto skutočnosti dospel ústavný súd k názoru, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej veci. Za daných okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označených práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2010